

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Житомирський національний агроекологічний університет
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Університет штату Пенсильванія (США)
Каршинський інженерно-економічний інститут (Республіка Узбекистан)
Поліський державний університет (Республіка Білорусь)
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Державний університет «Житомирська політехніка»
Львівський національний аграрний університет
Хмельницький університет управління та права ім. Л. Юзькова
Подільський державний аграрно-технічний університет

Фінансова політика
регіонального розвитку:
вітчизняний та зарубіжний досвід

**Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції**

з нагоди 25-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту

10-11 жовтня 2019 року

**Житомир
2019**

УДК 336:35.075.52
Ф 59

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського національного агроєкологічного університету
протокол № 2 від 25.09.2019 р.*

Редакційна колегія:

- Дема Д. І.** – к. е. н., професор (головний редактор);
Давиденко Н. М. – д. е. н., професор;
Ергашев Р. Х. – д. е. н., професор;
Петрук О. М. – д. е. н., професор;
Рудик В. К. – д. е. н., професор;
Синчак В. П. – д. е. н., професор;
Гнидюк І. В. – к. е. н., доцент;
Куровська Н. О. – к. е. н., доцент (відповідальний секретар);
Недільська Л. В. – к. е. н., доцент (відповідальний секретар).

Ф 59 Фінансова політика регіонального розвитку : вітчизняний та зарубіжний досвід : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 25-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту (10-11 жовт. 2019 р.). – Житомир, 2019. – 340 с.

До збірника увійшли тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем формування ефективної фінансової політики регіонального розвитку. Висвітлено теоретичні засади та прикладні аспекти фінансової політики регіонального розвитку України та зарубіжних країн, запропоновано механізми фінансової децентралізації та муніципальної консолідації регіонів, розроблено інструменти підвищення капіталізації підприємств та інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів, виявлено особливості обліково-інформаційного забезпечення реалізації фінансової політики регіонального розвитку.

УДК 336:35.075.52
Ф 59

Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Зміст

Секція 1. Теоретичні засади і прикладні аспекти фінансової політики регіонального розвитку

<i>Andriy Kolodiy</i> <i>INCLUSIVE DEVELOPMENT INDEX: INSTALLATION AND NECESSITY TO APPLY</i>	12
<i>Мороз Юлія, Цаль-Цалко Юзеф</i> <i>АГРАРНІ РОЗПИСКИ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ</i>	15
<i>Синчак Віктор, Ярмоленко Юрій</i> <i>ВПЛИВ ПДВ НА СТРУКТУРУ ПОСТАВОК ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР І ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПОРТЕРІВ РЕГІОНУ</i>	18
<i>Дема Дмитро</i> <i>МІСЦЕ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ В РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</i>	21
<i>Буряк Аліна, Дем'яненко Інна</i> <i>СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</i>	27
<i>Гадайшаев М. А</i> <i>ПРИОРИТЕТНІ НАПРАВЛЕННЯ ПО ОСУЩЕСТВЛЕННЮ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В СТРАНЕ</i>	30
<i>Гнидюк Інна</i> <i>ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ</i>	35
<i>Грищина Оксана, Шолудько Ольга</i> <i>ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇЇ АДАПТАЦІЯ ДО СУЧАСНИХ УМОВ</i>	39
<i>Михальчишина Лариса</i> <i>ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: БЮДЖЕТНА СКЛАДОВА</i>	44

<i>Невдах Сергей</i> <i>ИННОВАЦИОННЫЙ АУДИТ КАК ИНСТРУМЕНТ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ</i>	47
<i>Пилипенко Ольга</i> <i>НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ</i>	50
<i>Плетенецька Світлана</i> <i>ОЦІНКА СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ</i>	54
<i>Полторак Анастасія</i> <i>ПІДХОДИ ДО МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ</i>	58
<i>Теляк Оксана</i> <i>ДЕДОЛЛАРИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ КАК ОДНА ИЗ ВАЖНЕЙШИХ ЗАДАЧ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ</i>	62
<i>Тодосійчук Володимир</i> <i>АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ МОНЕТАРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ</i>	65
<i>Тофан Іван, Богач Мар'яна</i> <i>ПРОБЛЕМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ЗАСАД ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ</i>	69
<i>Халиков С. Р.</i> <i>ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА НА ОСНОВЕ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН</i>	72
<i>Чугаєвська Світлана, Куровський Олександр</i> <i>СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОБЛІКОВОЇ СТАВКИ НА СТАБІЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ</i>	77
<i>Шевчук Ірина</i> <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ</i>	80

**Секція 2. Фінанси в умовах децентралізації
органів місцевого самоврядування**

<i>Виговська Наталія, Полчанов Андрій</i> <i>НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ</i> <i>ТЕРИТОРІЙ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ</i>	85
<i>Бондаревська Ольга</i> <i>БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ</i> <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ</i> <i>ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	88
<i>Дем'яненко Віктор</i> <i>БЮДЖЕТНИЙ МЕХАНІЗМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i> <i>ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ</i>	91
<i>Дем'янюк Інна</i> <i>ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТА ДИНАМІКА ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ</i> <i>В УКРАЇНІ</i>	95
<i>Жанзаков Бекзот Кулмамат угли</i> <i>ПОКАЗАТЕЛИ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКУЮ</i> <i>ИНФРАСТРУКТУРУ</i>	99
<i>Коваль Надія</i> <i>УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ОТГ:</i> <i>ІНСТРУМЕНТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ</i>	102
<i>Копитова Ірина, Прінц Ольга</i> <i>ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ФІНАНСОВОЇ</i> <i>СТІЙКОСТІ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ</i>	106
<i>Лункіна Тетяна, Бурковська Алла</i> <i>ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ</i>	110
<i>Недільська Лариса, Недільська Софія</i> <i>ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД:</i> <i>СУТНІСТЬ І СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ</i>	114
<i>Патинська-Попета Марина</i> <i>ФІНАНСОВА БАЗА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ</i> <i>В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</i>	117

Румик Ігор
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ БЮДЖЕТНО-ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ 120

Суліменко Лариса
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ
ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД:
ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД 124

Томащук Інна
ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК
СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ 128

Уманець Людмила
МІСЦЕВИЙ РОЗВИТОК, ОРІЄНТОВАНИЙ НА ГРОМАДУ (CLLD):
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ 131

Усата Наталія
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ОБ'ЄДНАНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 134

***Секція 3. Інструменти підвищення капіталізації підприємств
та інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів***

Алескерова Юлія
КОНТРОЛІНГ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА:
РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ 137

Гудзь Олена, Стецюк Петро
ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ 140

Давиденко Надія, Тітенко Зоя
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА
В УКРАЇНІ 143

Демченко Оксана, Прутська Олена
ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛУ 146

Дусмуратов Р. Д, Халиков С. Х.
ОПТИМИЗАЦИЯ СТРУКТУРЫ ИСТОЧНИКОВ
ОБОРОТНЫХ АКТИВОВ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ
В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 150

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

*Томашук Інна,
асистент кафедри аналізу та статистики,
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця*

В сучасних умовах одним з першочергових завдань реформування системи державних фінансів та адміністративно-територіального устрою України визначено формування ефективних механізмів фінансового забезпечення функціонування сільських територіальних громад з метою їх повноцінного залучення до процесів соціально-економічного зростання держави.

У цьому контексті, фінансова децентралізація має на меті оптимізувати процеси перерозподілу бюджетних ресурсів задля формування фінансової самодостатності громад, сприяючи їхньому сталому розвитку. Вона обумовлює радикальні зміни у функціях і повноваженнях місцевої влади та територіальних громад, оскільки здійснюється шляхом розширення джерел надходження коштів сільських бюджетів, зрушення у співвідношенні їх доходної та видаткової частин, зростання величини доходів сільських бюджетів у розрахунку на одного мешканця [2, 3]. Це істотно збільшує фінансовий потенціал для самоорганізації та саморозвитку сільських територій.

Фінансова децентралізація – це процес делегування державою повноважень і фінансових ресурсів для їх реалізації органам місцевого самоврядування. Фінансова децентралізація відкриває нові можливості для сільських територій, проте ефективність їх використання залежить від місцевої влади та зусиль самих громад [1, 2]. За ідеальною моделлю вона, безумовно, сприяє нарощуванню фінансової бази місцевого самоврядування та зростанню самодостатності громад, а виважена політика збалансованості фінансових доходів і витрат активізує розвиток сільських територій.

Сьогодні, позитивні зміни на сільських територіях вже відчутні і простежуються у поліпшенні якості та доступності послуг, облаштуванні соціальної інфраструктури, ремонті бюджетних приміщень. Реалізовані проекти це перші наслідки делегування фінансових ресурсів і повноважень на місця серед низки фінансово незабезпечених потреб сільської громади впродовж багаторічного обмеженого фінансування, яке до мінімуму звело бюджетні видатки громади, спричинило зниження якості надання соціальних послуг у

сфері охорони здоров'я, освіти, житлово-комунальному господарстві, культурі, зруйнувало бізнес-середовище та інфраструктуру села, погіршило демографічні показники [1, 5].

Звичайно, сільське господарство сьогодні займає лідируючі позиції в розвитку виробничих потужностей на селі.

«Фінанси мають бути там, де формуються та вирішуються проблеми – на місцях» - такої точки зору, як основної причини необхідності децентралізації, дотримується сучасні фінансисти-науковці [1, 4]. Особлива роль в системі джерел фінансового забезпечення розвитку сільських територій на місцях відводиться місцевим бюджетам.

Основним документом, у якому регулюються відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу є Бюджетний кодекс України. Значною мірою оновлений Бюджетний кодекс України був затверджений Верховною Радою 22 листопада 2018 року. В редакції Кодексу в порівнянні з попереднім документом зміни відбулися на користь місцевих бюджетів, а саме, в сторону суттєвого збільшення фінансової бази регіонів як напрямку до їх подальшого розвитку [4, 5].

Звичайно, ефективність управління розвитком сільських територій повинно базуватись на принципах приватно-державного партнерства. Таке поєднання є основою сталого розвитку сільських територій.

	Характеристика
I →	Ефективна та прозора фінансова діяльність органів державної влади, місцевого та регіонального самоврядування, що виключає дублювання функцій, здійснення неефективних дій, роздуття бюрократичного апарату
II →	Відповідальність органів місцевого та регіонального самоврядування за виконання власної компетенції з надання суспільних благ повинна бути повною та винятковою
III →	Максимальна передача прав, функцій та відповідальності щодо фінансової діяльності місцевому та регіональному самоврядуванню за умов збереження єдності держави
IV →	Максимальне залучення населення до участі в рішенні місцевих та регіональних справ

Рис. 3. Принципи фінансової децентралізації влади

*Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Виробництво суспільного блага повинно бути передане на найнижчий, з можливих, рівень влади. Фінансова децентралізація з більшою податковою автономією при дисциплінованій та контрольованій громадою місцевій владі має сприяти зниженню дефіциту місцевих бюджетів у країні та підвищенню продуктивності сільської економіки [2, 5]. Вплив фінансової децентралізації на розвиток місцевої інфраструктури, на думку більшості дослідників, є позитивним завдяки можливості громад власноруч контролювати видатки на інфраструктуру, що зазвичай суттєво зменшує витратність робіт та максимально враховує місцеві потреби.

Питання удосконалення фінансування сільських територій прямим чином залежить від розвитку агропромислового комплексу, так як і його розвиток залежить від стану місцевого самоврядування, політичної ситуації та участі територіальної громади в управлінні населеним пунктом [3, 4].

Реалізація фінансової децентралізації за сприятливіших умов (зростання інвестиційної активності суб'єктів діяльності, зниження кредитних відсоткових ставок, детінізації економіки) сформує фінансовий потенціал для переорієнтації капіталів на більш продуктивні та стратегічно важливі види економічної діяльності, що дасть змогу підвищити фінансову спроможність поселень і, відповідно, покращити інфраструктуру села, якість надання соціальних послуг у сфері охорони здоров'я, освіти, житлово-комунальному господарстві, культурі.

Список використаних джерел

1. Дяконенко О.І. вплив фінансової децентралізації на розвиток сільських поселень в Україні. *Демографія та соціальна економіка*, 2018, № 3 (34). С. 161–174
2. Заяць Т. Розвиток сільських поселень України в умовах децентралізації: можливості та ризики. *Демографія та соціальна економіка*. 2017. № 3 (31). С. 48–60.
3. Романюк С.А. Децентралізація: теорія та практика застосування : Київ : НАДУ, 2018. 216 с.
4. Сторонянська І., Пелехатий А. Фінансове забезпечення розвитку сільських територіальних громад: монографія / І. Сторонянська, А. Пелехатий. Львів: ДУ «ІРД імені М. І. Долишнього НАН України», 2014. 190 с.
5. Томашук І.В. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення аграрного сектору Вінницького регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Електронне наукове фахове видання. 2017. №20. С. 698-704.